

Förord

Prognosinstitutet vid SCB har gjort prognoser över den framtida tillgången på arbetskraft sedan 1960-talet. Den senaste kalkylen publicerades i slutet av 2002. Föreliggande rapport beskriver utvecklingen fram till 2030 med 2004 som basår.

Prognosen visar i termer av både personer och timvolym hur arbetskraftsresurserna under på förhand bestämda förutsättningar kommer att utvecklas i Sverige. Två olika beräkningsalternativ har gjorts, ett huvudalternativ och ett nollalternativ. *Huvudalternativet* visar vilken effekt ett närmande av kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande och arbetstider till slutåret 2030 kan komma att få på de framtida arbetskraftsresurserna. Detta i kombination med i princip samma arbetslöshet och frånvaro år 2030 som år 2004. *Nollalternativet* beskriver en tänkt framtida scenario där arbetsmarknadsvariablerna inte förändras utan endast befolkningsstrukturen.

Rapporten har utarbetats av Monica Hultin vid Prognosinstitutet inom SCB:s avdelning för befolknings- och välfärdsstatistik. Antaganden om den framtida utveckling har gjorts tillsammans med Catarina Annertorp-Hörnsten, Hans Eriksson och Allan Nordin. Analys av arbetsmarknadsutvecklingen har gjorts tillsammans med Ann-Christin Jans som också granskat analys och metoder tillsammans med Ann-Zofie Duvander, Hans Lundström och Jan Qvist. Värdefulla synpunkter på rapportens innehåll och utformning i sin helhet har också lämnats av Åsa Nordström och alla ovan nämnda. För diagram och slutlig layout svarar Ingrid Florén.

Statistiska centralbyrån i november 2006

Anna Wilén

Anders Ljungberg

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Antaganden i korthet	11
1 Inledning	12
2 Prognosmodell	16
3 Antaganden i prognosen	19
3.1 Befolkning	19
3.2 Arbetskraftsdeltagande	24
3.3 Arbetslöshet	34
3.4 Frånvaro	40
3.5 Medelarbetstid	49
4 Resultat	57
4.1 Arbetskraft	57
4.2 Sysselsatta och arbetslösa	59
4.3 Personer i arbete och frånvarande	61
4.4 Timvolym	63
4.5 Sammanvägda prognosresultat	71
5 Den framtida försörjningsbördan	73
5.1 Försörjningskvot	73
5.2 Försörjningsbörda	75
6 Metod	78
6.1 Prognosmodell	80
6.2 Beräkning av antal personer	81
6.3 Beräkning av antal arbetade timmar	86
6.4 Ålder och kön	88
6.5 Generella antaganden	89
7 Fakta om statistiken	90
7.1 Detta omfattar statistiken	90
7.2 Definitioner och förklaringar	92
7.3 Så görs statistiken	94
7.4 Statistikens tillförlitlighet	94
Referenser	95
Tabeller	98

In English.....	108
Summary	108
List of tables.....	113
List of graphs	114

Sammanfattning

År 2030 förväntas 4,4 miljoner personer i åldern 20-64 år att vara sysselsatta enligt *huvudalternativet* i denna prognos. Det är en ökning med cirka 270 000 personer jämfört med antalet sysselsatta prognosens basår 2004. Om man istället jämför med antalet sysselsatta "toppåret" 1990 förväntas sysselsättningsökningen endast bli 100 000 personer fram till 2030. Totalbefolkningen förväntas däremot bli nästan 1,5 miljoner personer större 2030 än den var 1990.

Tablå 1.1 Prognosresultat i sammandrag för båda könen 20–64 år. Tusental personer och miljoner timmar

Table 1.1 Summary of the projection results for people aged 20–64. Thousands of persons and millions of hours worked

	2004	2030	
		Huvudalternativ	Nollalternativ
Befolkning	5 299	5 444	5 444
Arbetskraft	4 327	4 573	4 429
Sysselsatta	4 098	4 367	4 192
Arbetade timmar/vecka	125	133	127

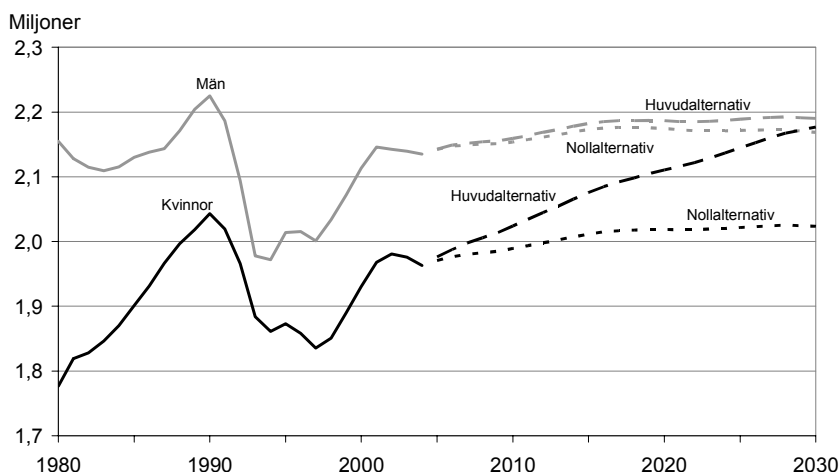
Bakom detta resultat ligger antaganden om att arbetskraftsdeltagandet kommer att bli högre 2030 än 2004. Framförallt kommer detta att gälla de personer som 2030 kommer att vara i åldern 55-64 år. En faktor som talar för detta är att nuvarande pensionssystem premierar ett långt arbetsliv. Samtidigt kommer en förändring att ha skett av åldersstrukturen inom åldersgruppen 20-64 år. Fler personer kommer år 2030 än år 2004 att vara i de åldrar som tidigare hade och här även fortsättningsvis antas komma att ha det högsta arbetskraftsdeltagandet.

I huvudalternativet antas också en utjämning av mäns och kvinnors arbetskraftsdeltagande slutåret 2030 inom var och en av prognosens sex olika åldersgrupper. Eftersom endast marginella förändringar av arbetslösheten antas ske i prognosen förväntas ungefär lika många män och kvinnor att vara sysselsatta år 2030, cirka 10 000 fler män än kvinnor. 1980 var också de flesta sysselsatta i åldern 20-64 år

män, 55 procent. Trots att antal sysselsatta kvinnor ökade i stort sett kontinuerligt fram till 1987 ledde det bara till att andelen sysselsatta män minskade med tre procentenheter, till 52 procent. Mellan 1987 och 2004 skedde inga större förändringar i relationen mellan sysselsatta män och kvinnor i denna ålder. Fram till 2030 förväntas andelen män att minska till 50 procent av alla sysselsatta i åldern 20-64 år.

Diagram 1.1 Antal sysselsatta 20–64 år efter kön och prognosalternativ 1980–2030, prognos från 2005. Miljoner

Figure 1.1 Number of employed persons aged 20–64 by sex and projection alternative 1980–2030, projection from 2005. Millions



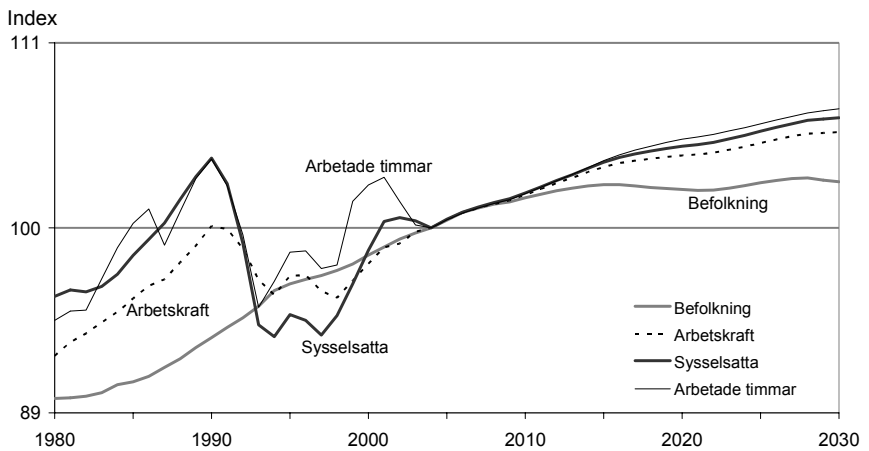
Källa: Prognosinstitutet och Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Statistiska centralbyrån.
Anm.: Tidsseriebrott 1987 pga omläggning i AKU gör att data inte är helt jämförbara före och efter 1987.

Ett *nollalternativ* har också beräknats där arbetskraftsdeltagande, arbetslöshet, frånvaro och medelarbetstid ligger kvar på samma nivå som observerades år 2004. Antalet sysselsatta förväntas uppgå till 4,2 miljoner personer år 2030 och enbart beroende på den framtida befolkningsutvecklingen vara nära 100 000 fler än år 2004. I nollalternativet blir skillnaden större mellan mäns och kvinnors sysselsättningsintensitet än i huvudalternativet. Detta leder till att det blir ungefär 150 000 fler sysselsatta män än kvinnor år 2030 vilket är en av effekterna av att nollalternativet permanentar det förhållande som rådde på arbetsmarknaden år 2004 mellan kvinnor och män i samma åldrar.

År 2030 kommer antal arbetade timmar (timvolymen) per vecka att bli nio miljoner eller sju procent större än 2004 enligt huvudalternativet. Enligt nollalternativet kommer timvolymen per vecka att bli drygt två miljoner eller nära tre procent större än 2004. Den sammanlagda timvolymen per vecka för personer i åldrarna 20–64 år kommer enligt huvud- och nollalternativet att bli 133 miljoner respektive 127 miljoner 2030.

Diagram 1.2 Befolkning, arbetskraft, sysselsatta och arbetade timmar i åldrarna 20–64 år perioden 1980–2030, prognos från 2005 enligt huvudalternativet. Index 2004=100

Figure 1.2 Population, labour force, employed persons and hours worked for persons aged 20–64 1980–2030, projection from 2005 according to the main alternative. Index 2004=100



Källa: Prognosinstitutet och Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Statistiska centralbyrån.
Anm.: Tidsseriebrott 1987 pga omläggning i AKU gör att data inte är helt jämförbara före och efter 1987.

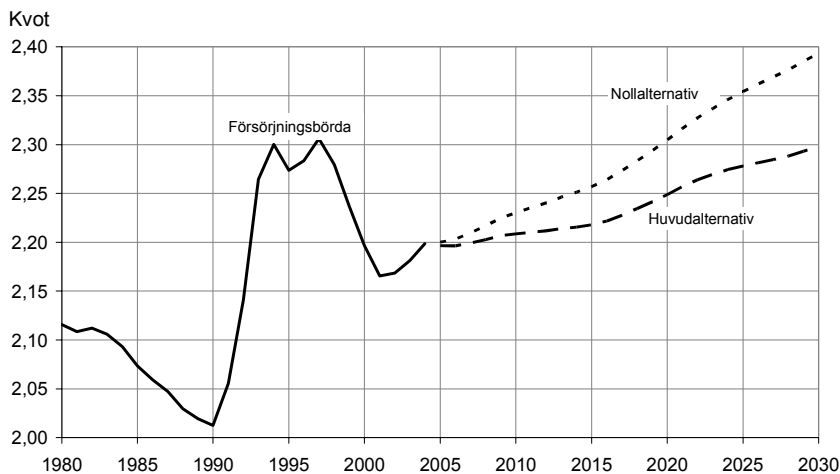
Kvoten mellan den totala befolkningen och antalet sysselsatta i åldern 20–64 år kallas här för försörjningsbörda. Det är ett av flera olika mått som brukar användas för att försöka beskriva hur mycket den yrkesaktiva delen av befolkningen behöver producera för att försörja hela befolkningen.

$$\text{Försörjningsbörda} = \text{Totalbefolkning} / \text{Sysselsatta 20–64 år}$$

Vi har beräknat försörjningsbördans utveckling till år 2030 enligt både huvud- och nollalternativet.

Diagram 1.3 Försörjningsbörda 1980–2030, prognos från 2005 enligt huvud- och nollalternativet

Figure 1.3 Dependency burden 1980–2030, projection from 2005 according to the main alternative and the zero alternative



Källa: Prognosinstitutet och Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Statistiska centralbyrån.
Anm.: Tidsseriebrott 1987 pga omläggning i AKU gör att data inte är helt jämförbara före och efter 1987.

Mellan 2001-2004 ökade försörjningsbördan kontinuerligt vilket den förväntas fortsätta med under hela prognosperioden enligt både huvud- och nollalternativet. Enligt *huvudalternativet* kommer dock ökningstakten fram till 2015 att vara betydligt mera dämpad än under åren 2001-2004. Efter 2015 antas försörjningsbördan öka snabbare igen. Enligt huvudalternativet kommer försörjningsbördan 2030 upp i närheten av det maximivärde som noterades 1997.

Enligt *nollalternativet* kommer försörjningsbördan till att börja med att fortsätta öka ungefär i samma takt som den gjorde 2001-2004. Efter 2015 accelererar ökningstakten vilket leder till att nollalternativets försörjningsbörda 2030 kommer att ligga en bra bit över maximivärde från 1997.

Försörjningsbördan kommer alltså att fortsätta öka, men inte lika dramatisk som den gjorde under de första åren på 1990-talet, vare sig i nollalternativet eller huvudalternativet.

Antaganden i korthet

Befolkningsprognos enligt huvudalternativet i SCB:s prognos från maj 2005, läs mer på www.scb.se.

Arbetskraftsprognos 2006 baserar sig på två olika kalkyler, ett huvudalternativ och ett nollalternativ. Nedan lämnas en kortfattad beskrivning av vad de olika antagandena i de båda alternativen innebär. Alla antaganden i både huvud- och nollalternativet sätts separat för män och för kvinnor inom de sex olika åldersgrupper som används i prognosen.

I *huvudalternativet* antas arbetskraftsdeltagandet bli högre 2030 än 2004, främst för personer i åldrarna 55-64 år.

En total utjämning antas också ha skett 2030 mellan mäns och kvinnors och arbetskraftsdeltagande i samma åldrar.

Arbetslösheten antas år 2030 bli ett genomsnitt av värdena för de fem åren 2000-2004.

Frånvaron antas år 2030 bli ett genomsnitt av värdena för de fem åren 2000-2004.

Medelarbetstiden antas få samma årliga förändringstakt under perioden 2004-2030 som den hade under perioden 1980-2004.

I *nollalternativet* antas att arbetskraftsdeltagande, arbetslöshet, frånvaro och medelarbetstid 2030 vara densamma som 2004.